

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Shod slovanskega učiteljstva v Pragi.

Praga, dne 12. avgusta 1908.

Dne 8. t. m. so se zbrali v Pragi zastopniki in zastopnice slovanskega učiteljstva h kongresu, ki je prvi te vrste in takega obsega, odkar deluje med ljudstvom zavedno in napredno učiteljstvo. Navdušenje in svečanostno razpoloženje, želja po ojačenju vrst pionirjev prosvete so združili v zlati Pragi slovansko učiteljstvo k resnemu delu in k velevažnim sklepom, ki se naj realizirajo v korist šolstva, učiteljstva in posameznih slovanskih narodov.

Slovanski shod, ki se je pred kratkim vršil v Pragi, je mogočno poživil misel slovanske vzajemnosti med vsemi slovanskimi narodi. Vseposvobod čuti, da je treba ožjih, intimnejših zvez med posameznimi slovanskimi narodi. To priča sijajno tudi slovanski učiteljski shod v Pragi. Skupna zadeva, skupna skrb vseh slovanskih narodov je vprašanje o narodni vzgoji slovanske mladine, in ta velevažna zadeva je privedla na stotine slovanskih učiteljev in učiteljic v Prago.

Pridržujoč si natančno poročilo za prihodnje številke, pošiljamo danes le kratko izvestje o tej velepomembni manifestaciji slovanskega učiteljstva.

Na slovanski učiteljski shod je prišlo 520 Poljakov, 325 Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov ter 57 Slovakov. Na kolodvoru staj jih pozdravila za mestno občino dr. Schreter, za Slovanski klub dr. Černý in za češko učiteljstvo učitelj Skála. Med drugimi je govoril sivolasi slovaški mučenik Svetozar Hurbán-Vajanski, ki so ga udeležniki dvignili na ramena in ga ob navdušenih klicih učiteljstvo pozdravljajočega občinstva nesli do Havličkovih ulic.

Po sprejemu so se udeleženci in udeleženke shoda razšli na odkazana stanovanja,

vseposvobod navdušeno pozdravljeni in najgostoljubnejše sprejeti.

V nedeljo je bil na Žofinju prijateljski večer. Naval občinstva je bil naravnost ogromen. Na stotine ljudi spleh ni dobilo prostora. Posebno presrečno in simpatično so bili sprejeti jugoslovanski učitelji in njih dame.

V ponedeljek je bila slavnostna otvoritev shoda. Na to sejo so prišli podžupan dr. Štych in mnogo državnih in deželnih poslancev. Za predsednika je bil izvoljen starosta zveze čeških učiteljskih društev J. Černý, za častne predsednike pa zastopniki vseh slovanskih narodnosti, med njimi D. Trstenjak, I. Maglen in B. Vrečko. Pozdravili so shod v imenu Prage podžupan dr. Štych, v imenu češkega narodnega sveta dvorni svetnik prof. Čelakovský, v imenu češkega vseučilišča profesor Drtina, v imenu mednarodne federacije „Svobodne Misli“ dr. Bartošek, v imenu češkega kmetijskega ljudstva vodja agrarne stranke poslanec Zavorcka. Za „Zavezo avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ je govoril Luka Jelenc.

Po referatu Jos. Černega „O narodni vzgoji“ je bil banket, na katerem je bilo izrečenih mnogo navdušenih napitnic. Popoldne so zborovale tri sekcije, ki so se posvetovale o temah: Narodnost in njen pomen za vzgojo, narodna vzgoja v šoli in narodna vzgoja izven šole. Zvečer je bila na čast slovanskim učiteljem slavnostna predstava v „Narodnem divadlu“, kjer so peli Smetanovo „Prodanu nevesto.“

Hinavstvo in falzifikacija.

+ Bog sam ve, da se neradi pečemo s „Slovenecem“ in z njegovimi uredniki, ker so svojstva, ki se z njimi odlikujejo, taka, da ne zbuja nikjer niti najmanjših simpatij.

Nekako pred dvema mesecema je proglasil „Slovenec“, da se hoče odslej držati do-

stojnega načina polemike, da naj prenehajo osebnosti, da naj zavladajo v slovenskem časopisu drugačen ton. Mi smo se ravnali po tem, preden je prišel „Slovenec“ s svojo moralno pridigo. A kdo se ni držal tega? „Slovenec“ sam! List za listom je napadal osebe, smešil in denunciral, da je bilo grdo! Mi smo v več zaporednih številkah s citati iz „Slovenca“ dokazali, da je njegova teorija drugačna od njegove prakse.

Toda svoje besede ni prelamljal „Slovenec“ samo v svojih predalih, ampak njegovi uredniki in najožji somišljeniki so hodili — in hodijo — po kmetih in so na najostudnejši in najbrezobzirnejši način blatili in obrekovali — učiteljski stan. Rekord v častikraji in v denuncianstvu je dosegel „Slovenec“ v letošnji 169. in 172. številki, kar smo povedali zadnjič in njegovo pisavo tudi na primeren način ožigosali. Saj vendar ne dobimo danes človeka, da bi mirno prenašal najhujše udarce in pri tem še hvalil onega, ki ga tepe. Brezmiselno in nečastno bi bilo, ko bi samo učiteljstvo delalo izjemo. Zob za zob! Kakor vi nam — tako mi vam!

Kar so nam dali, to smo jim pošteno vrnil, ker nečemo nikomur ničesar dolžni ostati.

V 181. števil. pa je „Slovenec“ hinavsko zavil oči, se napravil nedolžnega kot jagnje in zapisal z debelimi črkami, da je „Tovariš“ — zblaznel!

Ta prav liguorianska rasa je vzrok, da se zopet danes bavimo s poštenjakom „Slovenecem“. — V dotični številki namreč piše: „Učiteljski Tovariš“ od 7. t. m. je od prve do zadnje strani poln samo falkinskih psovk, ki so pa take vrste, da morajo tiste, katerim so namenjene, spraviti le v dobro voljo. V treh dolgoklobasastih člankih so nabrali razkačeni zelenci sledeče rožice . . .

Tu je iztrgal „Slovenec“ iz naše zadnje številke nekaj besed brez zveze in smisla ter jim potem pripisal te-le sladke besede: „Glavni

urednik lista, ki se s tako pisavo ponaša, j učitelj, deželni poslanec in veleestetični pesnik Engelbert Gangl. Kaj bo porekla mladina, ko bo brala, kako pišejo njeni vzgojitelji? Zato je že s pedagoškega stališča nujno potrebno svariti mladino pred tolikim pohujšanjem in jo obvarovati posledice take vzgoje. Liberalni učitelji nam bodo še hvaležni, da smo v naših izobraževalnih društvih prevzeli skrb za duševni napredek mladine, njim pa s tem dali priliko, da se s svojimi zmožnostmi primerno udeležujejo na gorinavedeni način v „Tovarišu“.

Hinavci! Kaj pa poreče mladina, če ji pridejo v roke tisti „Slovenci“, ki v njih brez povoda na najostudnejši način blatijo učiteljski stan? Kaj poreče, ko zve, da so to tisti, ki tako pišejo in govore, navadni obrekovalci in ljudje, ki žive v večnem nasprotju z resnico, hčerko božjo? Na to vprašanje naj odgovori „Slovenec“ in naj tudi prizna, da je bil on tisti, ki je začel z napadanjem, zasramovanjem in denunciranjem! Potem bomo shšali, kaj poreče mladina! To je gotovo, da ne bo tega odgovora sram nas, ampak sramovali se ga bodo tisti, ki nam krajevo ugled! Sramovali? Ko bi poznali kaj sramu!

V isti številki (I. priloga) odgovarja „Slovenec“ vprašanju: Kakšni so nameni „Zavezarjev“? Njegov odgovor se glasi tako: V uvodnem članku „Učiteljskega Tovariša“ bemo sledeče . . .

Tu ima „Slovenec“ v mislih razpravo „Naše narodne razmere in naša narodna šola.“ Ta razprava je govor g. Ivana Prekorška, ki ga je govoril na shodu slovanskega naprednega dijaštva v Pragi. To vse stoji natančno in vidno zapisano v 31. številki našega lista, a „Slovenec“ je vse to — z a m o l č a l !

Kakšen pa je „Slovenec“ citat? Zamolčal je ves prvi del (tri kolone), ponatisnil 7 vrst, prenehal sredi stavka, izpustil 8 vrst, po-

šolske oblasti, a sedaj sem jih zaklel v dno pekla. Pa zgodilo se je nekaj čudnega! „Strašna jeza“ je tako vplivala na moj organizem, da sem hipoma ozdravel, da sem čvrst, čil in zdrav kakor jegulja; smuknem ti — če je treba — skozi vsako špranjico.

To je bila, sicer kakor pravi Nemeec „eine Pferdekur“ pa nič ne de, učinek je bil izboren.

S krepko roko sem prijel vajeti zavoženega voza v roke in že pri prvi konferenci sem pokazal, da se ne bojim ničesar. Neki meni podrejen učitelj je bil tako neumen, da se je oglasil k besedi in izrekel željo, naj druge korporacije vpošljejo pismene predloge, da bo vedela konferenca sklepati o njih. Da je to revše v zmoti, sem mu kar kratkoma izrekel vpricho konference za to neumnost najostrejšo grajo. Ali bi si Ti, ljubi Pavliha, upal tako energično nastopiti? Mislil, da gotovo ne, saj še Gabršek ni imel tega poguma, ampak je pustil, da so se taki ljudje posluževali pravic šol. učnega reda, ki so ga skovali taki ljudje, ki ne vedo, kaj je šolski vodja, ki mora biti absoluten gospodar, če hoče, da se šola dobro razvije.

Da konference ne trajajo predolgo, že

LISTEK.

Pismo z Rakeka.

Dragi Pavliha!

Hudo se motiš — kakor vsi petnajsti kompetenti — ki si jih naštel v svojem II. pismu iz Ljubljane, če misliš, da bo kdo izmed vas dobil nadučiteljsko mesto na II. mestni šoli v Ljubljani. Četudi si lepo naštel vse lepe svoje lastnosti, ki bi te dičile kot nadučitelja, vendar si delal račun brez krmarja, ker sem preverjen, da slavne šolske oblasti že vedo, da si Ti proti meni pravi šušmar.

Tako n. pr. sem jaz vedno bil navzoč na vsakem liberalnem shodu, ki ga je priredil župan Hribar, in še izkušal sem, da sem sedel vedno nasproti njemu. S tem sem zadel kar dve muhi na en udarec. Župan Hribar je lahko mislil, da sem prvi liberalec Kranjske, obenem sem pa zvedel, kaj vse nameravajo ti preklicani liberalci, kar sem tudi hitro sporočil klerikalcem. Če so klerikalci napravili kako predavanje ali kaj enakega, sem se vselej udeležil ter opozoril s prijaznim pozdravom vsakega

klerikalnega veljaka, da se vedno udeležujem njih prireditev. Za deželnozbornskih volitev sem kazal liberaluhom svojo glasovnico z imenoma Triller in Tavčar, oddal sem pa glasovnico z imenoma — Gregorič — Ravnihar. Da bi Ti kaj takega skupaj spravil, je nemogoče, ker nimaš toliko sposobnosti, jaz pa sem rojen diplomat.

Nekoč se mi je sanjalo, da sem učiteljeval na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, kjer je bil voditelj sedanji nadzornik F. Gabršek. Kakor rečeno, se mi je to le sanjalo. Voditelja Gabrška kar nisem mogel videti, zato pa sem bil navidezno z njim jako prijazen; ko je bil odsoten, pa sem zabavljal čezenj, da se je kar kadilo. Sicer so bili tudi nekateri drugi kolegi z Gabrškom nezadovoljni, to se jim je bralo z obraza; reči si niso upali čezenj ničesar, ker niso imeli toliko korajže kot jaz, da bi bili v nenavzočnosti Gabrškovi zabavljali čezenj.

Dalje se mi je sanjalo, da sem bil nekoč jako bolan, pa sem moral še supirati in ko sem Gabršku rekel, da sem tako bolan, da komaj stojim, mi je dal neumen svet: naj grem na dopust. Slišal si gotovo, dragi moj Pavliha, da so stari Rimljani rekli, da se proti neum-

nosti še bogovi zama bore. Zato pa jaz Gabršku nisem ničesar rekel, ampak sem takoj po šoli tekel naravnost v uredništvo „Slovenca“ — pardon! — „Slovenskega Naroda“, da me ne bi izvohali, ampak sumili kakega drugega tovariša, da je prijel Gabrška za vrat. Da boš videl, dragi Pavliha, da sem res korajžen, sem se drugi dan silno zgražal nad svojo notico v „Slovenskem Narodu“, v kateri se je pribilo, da je neumen tak nadučitelj, ki svetuje na smrt bolnemu, naj prosí za dopust.

Pa kadar ima človek hude bolečine, ima tudi hude sanje. To se je tudi meni pripetilo. Sanjalo se mi je, da sem bil čisto proti svoji volji imenovan za začasnega voditelja, dasi nisem niti koraka storil za to. Dam ti častno besedo — in ta že drži! To me je strašno raztogotilo. Proti moji volji mi take težave naložiti na hrbet, to se mi je zdelo naravnost kruto; zdelo se mi je, kakor bi me hoteli nalašč umoriti. V šoli sem že komaj stal na nogah, z največjo težavo sem se privlekel v šolo, in šolske oblasti mi store kaj takega!

Veš, dragi moj Pavliha, sklenil sem postati najhujši socialni demokrat, taka jeza me je lomila. Že prej sem dostikrat zabavljal čez

natisnil eno vrsto, zopet izpustil eno vrsto, ponatisnil eno vrsto, izpustil poldrugo kolono, ponatisnil 6 vrst in izpustil ves ostali članek (poldrugo kolono), potem pa zapisal te-le grozovitosti: Jasnó je tukaj povedano, da slovenski liberalni učitelji smatrajo zakramente in obrede katoliške cerkve zgolj za mrtve ceremonije, da bi nadalje radi vrgli iz šole katekizem in da bi iz otrok radi napravili „modernega človeka“, kar na Kranjskem po naziranju svobodomiselnih učiteljev pomeni takega človeka, ki zabavlja proti cerkvi, tají Boga, proglašá svobodno ljubezen, ne veruje v posmrtno življenje in izvaja postanek človeka iz živali. Tako poživaljenje in posurovanje človeštva torej uči „Tovariš“. Potem se pa še tako silno togoti, ako ljudstvo opozarjamo na njegovo pisanje! Našemu kmetu mora šola nujno omrzeti, ako vidi, kako od njega plačani liberalni učitelji že iz ljudske šole hočejo napraviti šolo bogotajstva in učilnico brezmejnega sovraštva do cerkve. „Učiteljski Tovariš“ je protiškolski list, ker njegovo brezvestno pisarjenje mora šolo privedi do propada. „Tovariš“ škoduje liberalnemu učiteljstvu samemu, ker je on vzrok, da je ljudstvu do dna srca obsovraženo. Le tako naprej! Vspešen pouk v šoli boste ugonobili, svojih protiverskih namenov pa ne dosegli!

Človek bi se jezil, če bi ne bile „Slovenčeve“ solze tako smešneumne! Na podlagi iztrganih besed kateregakoli članka lahko obdolžimo človeka največjih hudodelstev. Po „Slovenčevi“ metodi lahko trdimo z mirno vestjo, da pravi celo sveto pismo, da ni Boga!

Iz vsega tega pa razvidimo, da je le samo sovraštvo tista sila, ki žene klerikalce v boj proti šoli in učiteljstvu. Ker nimajo zato stvarnih razlogov, se poslužujejo hinavstva in falzifikacije, kar je seveda komodnejše, čeprav nečastno. Ptiča spoznamo po petju.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca julija: K 123.60218.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Bodoči naučni minister.

Poročilo graške „Tagespost“, da bo grof Stürkgh čimprej zasedel Marcheta v o mesto naučnega ministra, še ni bilo ovrženo. Izjava ministra Marcheta, da o teh premenah ničesar ne ve, je brez pomena, saj vemo, da ministri do zadnjega trenutka oficijalno „ničesar ne vedo“, da so ure njih ministrovanja štete. Klerikalci vseh barv delujejo že leto dni na to, da izpodrinejo liberalca Marcheta in ga nadomestijo s svojim človekom. Takoj po rekonstrukciji Beckovega kabineta so govorili, da prevzame morda sam dr. Gessmann naučni portfelj. To bi bilo združenim nazadnjakom pač najljubše. No, po znani vseučiliški debati so se

gledam, da sam prej vse sklenem in potem zaradi lepšega vprašam učiteljstvo, kaj želi; da se pa stvar lepo izvrši, pa povem, da je tako že določeno, kakor sem jaz povedal. Nekateri so sicer že taki, da hočejo še celo debatirati, ali hitro posežem s svojo spretno roko vmes in najram ostro učitelja, če pravi: Čemu se nas vprašuje? Če je že sklenjeno naj se izvrši. Druge pa pustim lepo dalje debatirati, da se počasi privadijo situaciji. Sploh sem pa v kratki dobi par tednov dosegel tako lepe uspehe, da si podrejeno učiteljstvo pri konferencah jedva upa dihati, kamoli — da bi se predrznilo govoriti. Sanjalo se mi je potem, kako so bila šolska oblastva z menoj zadovoljna in so se na podlagi te kratke preizkušnje, ki sem jo nad vse vrlo dobro prebil — imenovala za pravega šolskega voditelja.

Dragi Pavliha! Dosedaj so se še vse moje sanje izpolnile. Če se mi je sanjalo, da sem postal iz liberalca klerikalec, ali nasprotno — vselej se je to zgodilo.* Zato sem pa sedaj tudi trdno prepričan, da bo deželni šolski svet mene imenoval in da propadete Ti in vsi tisti petnajsteri prosilci, kakor ste dolgi in široki.

* Zato imajo nekateri moji tovariši pisana potrdila.

gospodje prepričali, da bi bilo jako neprevidno ako bi po vsej sili hoteli posaditi najbolj zagriženega in najbolj brezobzirnega klerikalca na to velevažno mesto, ker bi to zbudilo v vseh neklerikalnih strankah tak odpor, da bi vsaj za trenotek zatajile svoja narodna in politiška nasprotstva ter bi združeno nastopile v obrambo našega šolstva in šolske uprave, ki si jo klerikalci prizadevajo pridobiti. Iz teh zgolj taktiških obzirov so torej klerikalci opustili misel, postaviti na čelo avstrijskemu šolstvu svojega prvoborilca Gessmanna, boj za pridobitev šolske uprave pa nadaljujejo javno in tajno z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolaganje, ter izkoriščajo v ta namen vse svoje zveze z visokim plemstvom in duhovstvom. Liberalce Marchet pade kot žrtev teh zvez in tega delovanja, in na njegovo mesto sede štajerski grof Stürkgh, ki je po raznih metamorfazah priplaval v varno krščansko-socialno pristanišče.

Vredno je, da si malo natančneje ogledamo moža, ki bo v kratkem na čelu našemu šolstvu in naši šolski upravi. Nimamo povoda ogrevati se za liberalca Marcheta, ki si je vedno prizadeval prikupiti se skrajnim nemškim racionalcem in ki se je baš zaradi tega postavil nam nasproti na sovražno stališče. No še mnogo nevarnejši nam bo grof Stürkgh, ki je nam Slovincem v narodnem oziru še mnogo bolj sovražan kakor Marchet, ki pa poleg svoje narodne mrznje do Slovencev goji tudi mrznjo do naprednega šolstva in si bo torej prizadeval, da nam te, v narodnem oziru zanemarjene in zanikrne šole v meritornem oziru poslabša na ta način, da jih postavi pod vpliv cerkve in duhovstva. Pod Stürkghovim ministrovanjem bodo naši klerikalci začeli uredničevati svoj program, po katerem bodo, kakor je nekdo na shodu v Škofji Loki z brutalno odkritosrčnostjo povedal, „privlekli mladino izpred šolskega praga v farovž“. To se pravi, delali bodo na to, da se našemu, od mogočnih in naprednih narodov obdanemu narodu zazida še tista majhna okenca v življenje, ki mu jih je dotedanja jako zmerna šolska izobrazba odpirala. Tako poslabšanje šolske izobrazbe v dobi najbolj neusmiljene mednarodne tekme pomeni pa za kulturno in gospodarsko slab narod — kakor je slovenski — narodno smrt.

Klerikalci poznajo grofa Stürkgha in njegovo pestro minolost, vedo, da bo dobro in spretno orožje za njih namene, zato so si ga izbrali. Stürkgh je sovražnik vsega slovanskega, zato bo v tem oziru nemškimi nacionalcem in „naprednjakom po volji ter mu bodo že samo zaradi tega odpustili to malenkost, da je zatajil svoja nekdanja liberalna načela ter postal klerikalec, da tako reši svojo politiško kariero.

Grof Stürkgh je danes moč 59 let star; služil je v naučnem ministrstvu od l. 1886. ter postal tam l. 1894. dvorni svetnik in mu je bil poverjen srednješkolski referat. Njegova politiško-parlamentarna minolost je jako pisana. Leta 1891. je bil izvoljen za državnega poslanca v fevdalnem veleposestvu na nemškopoliberalni program. Bil je član združene leveice, in ko je ta razpadla, se je pridružil ustavovernim veleposestnikom ter si prizadeval pridobiti si celo vodstvo te stranke. V državnem zboru je bil vedno eden najbolj vnetih za-

Če sem že v sanjah tako izbornó postopal ter z železno roko takoj v kali vdušil vsak najmanjši poizkus prostosti, lahko si misliš, kako izbornó bom delal šele potem, ko bom v resnici imenovan.

Lahko bi ti navedel še več lepih lastnosti, a to storim, ko bom imenovan, ker bi me [sicer znali poklicati na Dunaj na mesto naučnega ministra Marcheta.

Učiteljstvo pa me bo gotovo izredno spoštovalo zaradi mojih prelepih lastnosti. Zakaj takega kampilca gotovo ni na Kranjskem in še daleč okrog ne!

Bodi mi srčno pozdravljen!

Za likof pa bom vseedno dal, četudi sem Potuhinjenc.

„Ne morem molčati!“

Manifest Leva Tolstega.*

„Sedem smrtnih obsodb: dve v Peterburgu, ena v Moskvi, dve v Penzi in dve v Jurjevu. Štiri usmrčenja: dve v Karznu, eno

* Slavni ruski pisatelj objavlja mogočni svoj protest proti krvavim zločinom. Tolstoj, oznanjevalec pasivnosti, ni simpatiziral z rusko revolucijo, dokler je zmagovala, sedaj pa nastopa osemdesetletni starec s

govornikov složnega postopanja Nemcev proti Slovanom, in ko se je v starem parlamentu bojevalo za slovenske paralelke na celjski gimnaziji, je igral Stürkgh v tem boju tako odlično vlogo, da je po osnovanju teh celjskih samostojnih razredov resigniral na uradno mesto v naučnem ministrstvu.

Leta 1901. je bil imenovan za tajnega svetnika. Staroliberalizem, kot čigar predstavitelj je bil grof Stürkgh splošno priznan, je počasi in brez hrupa zamrl, toda njegov bivši reprezentant ni hotel z njim vred završiti svoje politiške kariere. Pri lanskih volitvah na temelju splošne in enake volilne pravice je nastopil grof Stürkgh naenkrat na podlagi krščansko-socialnega programa. Kandidiral je v kmetiških občinah okraja Fehring-Radgona ter v svojih kandidatskih govorih proglašal in prisegal na vsa načela kršč. soc. politike. Rekel je, da se bo v interesu kmetiškega prebivalstva boril za skrčenje šolske dobe na kmetih; da se bo odločno postavil proti izključenju verskega pouka iz šole ter proti temu, da bi se staršem pustila pravica odločevati o verskem pouku svojih otrok; izjavil se je odločno za neločljivost katoliškega zakona; prisegel je, da je v narodnem oziru skrajni nemški nacionalce in seveda tudi črnóžolt — in v kljub vsi tej nakopičeni svetosti in dobroti je celo med štajerskimi kmeti pogorel, in konec bi bilo njegovega politikovanja, da se ga ni Beckova vlada, ki take vsestranske genije posebno čišla, usmilila in ga poklicala v gosposko zbornico. Tej svoji univerzalnosti na ljubo bo ta mož v kratkem naučni minister. Komu se hoče baron Beck s tem imenovanjem prikupiti, kršč. socialcem ali gosposki zbornici, še ni gotovo.

Našim klerikalcem bo novi naučni minister gotovo po volji, ne bo jih motila ne njegova preteklost ne njegova mrznja do Slovincem — mož je danes portfelju na ljubo klerikalec, zato tudi mož po njih sreč. Ako bi pa bilo v naprednih strankah našega parlamenta še količkaj načelnosti, bi mu takoj morale onemogočiti ministrovanje, zakaj imenovanje grofa Stürkgha je udarec vsi naprednosti. Na mesto nemškónacionalnega liberalca stopi klerikalec, na mesto meščanskega ministra aristokrat, namesto člana parlamenta stopi član gosposke zbornice v kabinet. Toda načela v tem parlamentu nimajo kurza, in ljudska zbornica bo tudi to klofuto mirno utaknila. Naši poslanci pa vedo, koga imajo pred seboj, in nadejamo se, da bodo tudi sedaj klerikalnemu slovenóžreću grofu Stürkghu nasproti odločno branili naše stališče, kakor so ga branili nekdanj proti liberalnemu dvornemu svetniku in poslancu grofu Stürkghu.

Nadaljna izobrazba učiteljstva.

Življenje učitelja in šole se ceni navadno enako, zakaj le malo je mogoče pokazati v njem inponujočih dogodkov. Ako pa vzamemo v poštev še dolžnosti in ostale naše odnošaje,

v Vilni, eno v Odesi.“ Dan za dnevom je stalo tako po vseh časopisih, in neprestano, ne tedne, ne mesece, ne leto dni, ne: že leta in leta se godi tako! In to počenjajo v Rusiji, v tisti Rusiji, kjer gledajo ljudje vsakega zločincea kot človeka, vrednega sočutja, in kjer še do nedavnega časa zakon ni potrjal smrtnih obsodb! Spominjam se, kak ponos me je navdajal, kadar sem govoril o tem z zapadnimi Evropei; zdaj pa imamo mi drugo, da, že tretje leto usmrčenje za usmrčenjem, usmrčenj brez konca in kraja.

Če vzamem v roko današnji časopis...

Danes, dne 9. maja, je strašno. List prinaša kratke besede: „Danes so v Hersonu na Strejbickem polju obesili dvajset kmetov v kazen za roparski napad na lastnino nekega posestnika v Elizabetskem okrožju.“

Časopisi so pozneje ugovarjali temu poročilu, da bi bilo obešenih dvajset kmetov. Jaz se moram le veseliti te zmore; ne samo tega, da so obesili ljudi manj, nego so poročali izprva, marveč tudi povoda, ki mi ga je skrajnim pogumom proti reakciji in daje s plamenečimi besedami duška svojemu gnevu nad temi zločini, ko se preliva človeška kri na moriščih — zaradi družabnega reda.

pa se pokaže, da je gradiva za premišljevanje toliko, in sicer resnega gradiva, da celo najbolj vztrajen pedagog le s težavo zadoščuje svoji nalogi.

Raznovrstni in važni smotri in naloga šole pa tudi nakladajo učitelju razne dolžnosti, ako ima sploh šola ustrezati svojemu namenu, a to kakor v smeri pouka, tako tudi vzgoje, ki je pravzaprav glavni in edini namen pouka.

Ako vzamemo ozir na neprestani napredek vede in duha časa, ki sili z vso neukročljivo močjo urno naprej; dalje na neprestano borbo pojmov, ki objema vse društvene sloje, in se obenem ozremo na fakt, da se vse to odbija kot nekak značilen pečat na šoli in zaradi tega zahteva tudi od njenega predstavitelja, t. j. učitelja, enakomernega napredka, pa dospemo do prepričanja, da učitelj, ki ima zadoščati svojemu poklicu, mora istotako napredovati z duhom časa, z napredkom vede ali čuti neprestano nad samim seboj, neprestano se izobraževati ter se neprenehoma popolnjevati v svojem poklicu. Ako si torej učitelj želi doseči v prilični meri ugodnih posledic svojega dela in ako smatra svoje idealno naučno delo ne kot nekakšno rokodelstvo, ki prinaša kruh, mu tudi ne zadošča, da izvršuje svoje dolžnosti v smeri formalnega pouka v šoli, marveč si tudi prizadeva, da si prisvoji metode pouka na najboljše način, a pri tem še vendarle tudi hrepeni, da si osvoji splošne pedagoško-didaktiške osnove in se tako oboroži za vsak slučaj, da more potem vplivati na cele društvene sloje. Neovrgljiva je tudi resnica, da se nivó splošne izobrazbe učitelja odbija in deluje pomenljivo ter v visoki meri na vse sloje mladine, ki še nahaja pod vodstvom dotičnega učitelja. Zlasti slovenski učitelj je dolžan neprestano misliti na svojo daljšo lastno izobrazbo, ker se zaveda odgovornosti svojega visokega poslanstva glede naroda.

V družbi, razvijajoči se v normalnih pogojih, je naloga učitelja omejena samo na izobrazbo otrok v formalni smeri, vse ostalo pa popolnoma domača in društvena vzgoja. Slovenski učitelj pa mora z vso zalogo psihološke in didaktiške vede delovati v to svrhu, da se dvignejo društveni sloji, da bi v borbi za narodni in gmotni obstanek mogli iti v vrsti z onimi narodi, ki so nas prekosili v omiki in s tem samim tudi v gmotni in narodni blaginji.

Slovenski pedagog mora pristopiti k izvršitvi svojega poklica, oborožen z vsemi pridobitvami narodne vede ter zajemati oživljajoče soke iz teorije in prakse, iz duševnega gibanja in napredka, obenem pa tudi iz pojavov društvenega in narodnega življenja. Zgolj iz takšnega vira more prihajati oživljajoči sok, morejo pritekati istinita sredstva, ki vodijo k izboljšanju in k promeni na boljše sedanjih rezkih odnošajev našega društva. Slovenski učitelj-vzgojevalec ima torej dolžnost prilagoditi svoje delo potrebam vsega naroda: mora imeti neprestano pred očmi misljo, ki mu je zaupana v blagor rojakov.

Kdor opravlja svoj učiteljski poklic brez prepričanja o važnosti svojega poklica in svojega poslanstva, o vzvišeni in plemeniti mislji

Dalje v prilogi.

dal ta strašni dogodek, da tukaj izrazim čuvstvo, ki me je mučilo dolgo časa. Zatorej nadomeščam besedo dvajset z dvanaajst, vse drugo pa puščam neizpremenjeno, zakaj karkoli rečem, se ne ozira zgolj na teh dvajset obešencev, pač pa na vse tisoče, ki so jih ta čas potlačili in pomorili.

Dvanaajstero teh ljudi, ki živimo od njih dela, istih ljudi, ki smo jih mi pohujšali in jih še pohujšujemo z vsemi sredstvi, kolikor nam jih je na razpolago — od učinka žganja pa do strašne laži tiste vere, ki ji sami ne verujemo več, pa je vsiljujemo njim z vso svojo oblastjo, dvanaajstero teh ljudi — obešeni z vrvmi od tistih, ki jih oni rede, oblačijo in vzdržujejo, od tistih, ki so nje pokvarili in jih kvarijo še nadalje. Dvanaajstero tistih soprogov, očetov in sinov, ki sloni življenje vesoljne Rusije na edini njihovi dobroti, marljivosti in preprostosti, so prijeli, pahnili v ječo in vklelili. Nato so jim privezali roke na hrbet, da bi ne grabili za vrvi, ki so jih hoteli obesiti nanje, in so jih odvedli pod vešala. Več drugih kmetov, podobnih tistim, ki so imeli biti obešeni, toda oboroženih, oblečenih v čedno vojaško uniformo, z dobrimi čevlji na nogah in s puško v roki, spremlja obsojena može.

glede svoje družbe, ta je zgolj preprost najemnik, sejalec, ki razseva zrnje z mrzlo roko na mrzlo neobdelano polje.

Želja, da hoče uživati sad svojega truda, v nemi in izvrševanju poklica, veselje do izpolnjanja poslanstva, ki je nekakšna prirodna priljubljenost plemenitega človeka so malone odločilni pogoji uspeha istinitosti na polju odgoje. Vera v zmago plemenitega dela in v to, da je želja in težnja po polnosti najmočnejši dvigalec in znamenje junaštva, mora biti neolčljiv pogoj in neobhodno potrebno znamenje slovenskega pedagoga. Z golj delovanje za vzvišene ideje ustvarja hrabre posameznike in močne narode. Francoski pedagog škof Fel. Dupanloup piše o svojem delu „O vzgoji“ (De l'education) naslednje:

Vzgoja s svojim odličnim vplivom, ki ga ima na otroka in na rodovino, na prvotne življe vse družbe, ustvarja domače običaje, napaja društvene čednosti ter vzbuja nepričakovane čudeže intelektualnega nadvostvenega in verskega preropenja. Vzgoja tvori velikost narodov ter vzdržuje njih sijajnost; zgoja prihaja v okoli njih upadku ter one, ki so propadli dviga, iz brezdna...

Kaj stori Bog, ako hoče udariti narod? Odzame mu odgojnice, in kadar zmanjka teh, pa upade in gibne tudi narod...

Česa je torej treba, da se izobrazijo pokolenja, da se ohrani in, če je potrebno, tudi prerodi? Pred vsem drugim je treba ljudem. Narodi se dvigajo, rastejo in vzdržujejo, pomlajajo in prerajajo po ljudem. Torej ljudem je treba!...

Torej je in ostane na vse čase nezrušljivo pravilo, ki je potrjeno od vseh znanih mislecev in se tudi pojavlja v življenju narodov, da so od vrlih učiteljev odvisne tudi nivo omike ter vse druge iz tega izviraajoče konsekvence življenja slehrnega naroda.

Duhovnik Gregor Piramovič, govorec o potrebi dela: „Dolžnosti učitelja“, govori tako-le: „A da je od postopanja učitelja, od njegove sposobnosti, razsodnosti in neprestanega prizadevanja odvisen tudi uspeh najboljših dejanj, to dokazati je glavni namen tega dela („Dolžnosti učitelja“).

Nadalje se poudarja v tem delu: „Nihče ne prinese z rojstvom s seboj nekakega znanja marveč se je slehrnemu treba učiti, treba se seznanjati s slehrno stvarjo, ki jo hočemo znati. Treba je bodisi vprašati ljudi ali knjige, treba je poslušati, premišljati, marljivo začeti, delati, ter si z delom pridobiti potrebnih spretnosti v kakršni si je bodi stroki. Torej tudi, ako hočeš, ali si vsaj primoran hoteti izvrševati dolžnosti učitelja, da se ne varaš zastran svoje vesti ter si ne nakoplješ prevelike odgovornosti pred Bogom in pred ljudmi zaradi izgubljenih otroških let, zaradi stroškov, ki so jih imeli z njimi starši in dobrotniki; treba je, da se naučiš na vsak način tega rokodelstva vzgoje in poučevanja ljudi. Tvoja dolžnost je torej, da se prilagodiš do te velike čednosti, da strežemo ljudem. Ne reci, da si že dovolj sposoben za to, da vzgojuješ otroke, kadar znaš sam čitati, pisati in računati.“ (Konec.)

Poleg njih stopa dolgolas človek s štolo in z mašnim plaščem iz zlate ali srebrno vezene tkanine ter z razpelom v roki. Izprevod obstane. Tisti, ki vodi vso stvar, reče besedo, tajnik prečita pisanje, in ko je končal, se obrne tisti človek z dolgimi lasmi k onim, ki bodo z vrvmi obešeni od svojih bližnjih in jim beseduje o Bogu in o Kristu. Takoj po teh besedah raztopi rabelj — je jih pa več, ker eden ne more opraviti tako obširnega dela — nekoliko mila, namaže zanjke na vrveh, da bodo bolje držale, zagradi zvezane može, jim obleče mrtvaško srajco, jih odvede na morilni oder in jim položi svoje z milom namazane zanjke okrog vrata.

In dočim se godi tako leta in leta po vsi Rusiji, so glavni krivci teh dejanj — tisti, ki se gode po njih ukazu, tisti, ki bi jih mogli zabraniti — popolnoma preverjeni, da so takšna dejanja koristna, da, celo neizogibno potrebna. Ali se bavijo s tem, da izmišljajo nove metode in nastopajo z govori o tem, kako ubraniti Fincev, da ne bodo živeli po svoji volji, in kako jih prisiliti, da bodo živeli po volji nekaterih ruskih oseb, ali pa izdajajo povelja z namenom, da „naj bodo našitki na rokavih in ovratniki vojaških jopičev

Delokrog krajnih šolskih svetov in šolskih vodstev.

Odlok okrajnega šolskega sveta v Ptuj na Štajerskem.

Wirkungskreis der Ortsschulräte und Schulleitungen.

Anlässlich eines speziellen Falles sieht sich der Bezirksschulrat veranlaßt, zur künftigen Vermeidung von unnötigen Reibereien zwischen Ortsschulräten, respektive einzelnen Mitgliedern derselben und Schulleitungen, den Ortsschulräten und insbesondere den Ortsschul-aufsehern, sowie den Schulleitungen einige nötige Belehrung über ihren Wirkungskreis zu erteilen.

Zunächst muß hervorgehoben werden, daß nach der Entscheidung des Verwaltungsgerichtshofes vom 25. April 1900 der Ortsschulrat systemmäßig nur zur Besorgung der administrativen Agenden des Schulwesens berufen ist.

Nach § 21., alinea 5 des Gesetzes vom 8. Februar 1869. L. G. Bl. Nr. 11, steht die Befugnis, etwa notwendige Anordnungen zu treffen, nicht einem einzelnen Mitgliede (des Ortsschulrates), sondern bloß der gesamten Körperschaft zu.

Im allgemeinen erschöpfen sich die Rechte eines einzelnen Mitgliedes des Ortsschulrates gemäß der Entscheidung des Verwaltungsgerichtshofes vom 20. November 1901 in die Rechte auf die Mitgliedschaft im Ortsschulrate und auf die Mitwirkung bei den Beratungen und Beschlußfassungen derselben.

Im besonderen ist allerdings der Ortsschulrat nach § 21., alinea 5 leg. cit., nicht nur gleich den übrigen Mitgliedern des Ortsschulrates berechtigt, die Schulen zu besuchen, um von den Zuständen derselben Kenntnis zu nehmen, sondern er hat das sogar auf seine Hauptaufgabe zu betrachten, insbesondere um der Schulleitung zur Abschaffung von Übelständen hilfe reich an die Hand zu gehen und dem Ortsschulrate über den Zustand der Schule zu berichten.

Es steht ihm aber zufolge Entscheidung des Verwaltungsgerichtshofes vom 25. April 1900 ebensowenig wie den übrigen Mitgliedern des Ortsschulrates das Recht zu, durch Fragestellung an die Schulkinder oder durch irgend welche während des Unterrichtes gemachten Bemerkungen aktiv in den Unterricht einzugreifen.

Auch hat er kein Recht, den Lehrpersonen in didaktisch-pädagogischen Gegenständen Ratschläge oder Weisungen zu erteilen, sondern fällt dies nach § 33., alinea 2 leg. cit., in die Wirksamkeit der Bezirksschulinspektoren.

Nach § 21., alinea 2 leg. cit., kann der Ortsschulrat nichts selbständig vornehmen, sondern hat er sich mit

iste barve kakor jopič sam, kožuhi tistih pa, ki jih smejo nositi, da naj nimajo vrvice okrog našitkov na kožuho“.

To je strašno!

Najgrozovitejša na vsi tej stvari je, da vodi vse to nečloveško mučenje in pobijanje poleg neposrednega zla za žrtve in za njih rodovine in drugo, strašno in ogromno zlo s seboj, zlo za vesoljni narod, ker širi pohujšanje med vsemi ruskimi sloji, kakor se širi ogenj po suhi slami. To pohujšanje raste posebno med preprostim delavstvom, ker vse te krivice stokrat prekašajo vse, karkoli so storili in karkoli delajo zlega tatovi, roparji, in revolucionarji skupaj — zato, ker jih počenjajo tako, kakor da so nekaj nujnega, dobrega in neizogibnega. Različne naprave pa, ki so v pojmih naroda nerazdružljivo spojene s pravičnostjo in celo s svetostjo, to je senat, sinod, дума, cerkev, in car, jih ne le opravičujejo, marveč jih celo podpirajo.

To pohujšanje se širi s presenečajočo naglico.

Ljudje zdaj govore zdaj pišejo o usmrčenjih, obešanju, klanju in bombah, kakor so govorili prej o vremenu. Otroci se igrajo

dem Leiter der Schule im steten Einvernehmen zu erhalten.

Pettau, am 26. Juni 1907.

Ta odlok je objavil „Uradni List“ c. kr. okrajnega glavarstva v Ptuj meseca julija 1907. (Številka odloka 506.) Njegov prepis nam je poslal neki bojevnik za učiteljska prava. Povod temu je bil dopis, da je šel g. Matija Vaupotič, župnik v Podsredi, h kolegu v razred nadzorovat kot ud krajnega šolskega sveta. Razsodbe upravnega sodišča nas toliko ščitijo, da lahko postopamo v takih slučajih kakor rajni V. Strmšek. K temu je tudi prišel neki kaplanček v šolo nadzorovat, a on mu reče: „Dokler boste vi v šoli, ne bom nič učil.“ Tako je tudi storil, in kaplan jo je prav klavirno popihal iz šole. V takih slučajih moramo učitelji solidarno postopati. Vsakdo naj posnema pokojnega Strmška v takem položaju. Če duhovnikom to ne bo všeč, se pa naj pritožijo. Duhovnik kot ud krajnega šolskega sveta ima iste pravice kakor drugi udje. Nič več in nič manj!

Seveda so ti gospodje jako domišljavi in bi radi vso oblast nad šolo v svoje roke dobili, da, ljudsko šolstvo preobrazijo po svoji želji. Pa kaj, da pri svojem početju zadenejo na odpor. Saj je že v veljavi državno-šolski zakon, čeravno je še precej pristrizen, a v istini se še vpliv duhovščine nad šolo v zakonitem oziru ni dosti povečal. To je za nas tolažba. Na reakcijo pa moramo biti pripravljani. Kakor se od strani dobrih politikov prerokuje, ta ne bo dolgo trajala.

Le tesna stanovska organizacija učiteljstva bo pripomogla, da še to dobo preživimo in da nam zasije lepša zarja bodočnosti. Nezakonitostim se pa uprimo z vso odločnostjo!

Opomba uredništva: K temu dostavku našega dopisnika pripominjamo, da govori o šolskem nadzorovanju na Štajerskem § 21. zakona z dne 8. februarja 1869, dež. z. l. št. 11. — Ta paragraf smo objavili na prilogi letošnje 30. številke z dne 24. julija (Pisarna. LXIV.) — Tako je ta zadeva zakonito rešena in uveljavljena.

Omalovaževanje učiteljstva.

Gornjegrajski predstojnik c. kr. okr. sodišča, g. Grebenec, je sklicel na 6. t. m. ob 10. uri osnovni shod društva za varstvo in oskrb mladine v veliko dvorano gornjegrajske graščine.

Učiteljsko društvo je že prej nameravalo isti dan zborovati v Bočni, ali zaradi važnosti takega društva je preložilo svoje zborovanje v Gornji grad. S tem je bilo omogočeno, da se učiteljsko udeležijo shoda prepotrebne društva.

V dvorani smo videli nekaj c. kr. uradnikov, nekaj županov, oziroma občinskih odbor-nikov, nekaj zasebnikov, med temi več žensk, štiri duhovnike, čez 20 učiteljev in učiteljic.

Shod je otvoril sklicatelj g. Grebenec z nagovorom, v katerem je poudarjal, da bodimo pri tako važnem shodu edini, složni, pustimo strankarstvo na stran, temveč po geslu „Viribus unitis“ delujmo vsi v prid naše mladine.

obešanje. Dečki gimnazijci, skorajšede deteta, se podajajo na roparske pohode in so pripravljani moriti, prav tako, kakor so se prej podajali na lov.

Ubijati velike posestnike zemljišč in polasčati se njih imetja, se vidi zdaj mnogim ljudem najboljša rešitev zemljiškega vprašanja.

Zasluga delovanja vlade, ki je dovolila ubijanje kot sredstvo v dosego njenih smotrov, je, da imajo zdaj od vlade pohujšani siromaki vse zločine, rope, tatvine, laži, mučenja in umore za najnaravnejše reči in za vredne človeka.

Da, strašna so dejstva sama v sebi, ali moralno, duševno, nikomur očitno zlo, ki ga povzročajo, je brez primera strašnejše!

Vi pravite, da počenjate vse te grozovitosti zato, da bi zopet napravili mir in red v državi.

Vi napravljate mir in red v državi!

S kakšnimi sredstvi ga napravljate? Z dejstvom, da vi, zastopniki krščanske oblasti, vodniki in učitelji, ki vas služabniki cerkve priznavajo in izpodbujajo, uničujete zadnjo sled vere v človeku, ker počenjate

Nato je sam predlagal v predsedstvo te-le gospode: za predsednika dekana Dovnika, za podpredsednika župnika Dekortija, za zapisnikarja kaplana Berka in za tega namestnika c. kr. kancelista Fluxa.

Tedaj za predsedstvo ustanovnega shoda za varstvo in oskrb mladine ni bil od navzočih c. kr. uradnikov, učiteljev, županov itd. nihče sposoben, pač pa je nadstrankar gospod Grebenec oktroiral v to predsedstvo kar tri duhovnike.

Oktroiral — ker ni dal svojega predloga niti na glasovanje.

Ogorčeno je bilo zlasti učiteljstvo zaradi tega. In to po vsi pravici. Kdo ima več z mladino opraviti kakor ono, kdo pozna otroke bolje kakor ono, kdo je za mladino dosedaj največ deloval, se zanjo trudil — ali ni to bilo — učiteljstvo?!

Pa pride c. kr. deželnosodni svetnik g. Grebenec, mož, ki hoče biti vedno nad strankami — sicer pa je v Gornjem gradu že večkrat pokazal svojo klerikalno stran — in oktroira v predsedstvo, obstoječe iz štirih oseb, kar tri duhovnike.

Predsednik učiteljskega društva tov. Kele je nato vstal in protestiral proti takemu „nadstrankarskemu“ postopanju.

Nato je ostavilo učiteljstvo zborovališče; zakaj ako c. kr. deželnosodni svetnik g. Grebenec misli, da ni razen duhovnikov nikogar, ki bi bil sposoben sedeti v predsedstvu osnovnega shoda „Društva za varstvo mladine“ — pa naj se le sam senči pod plaščem duhovnikov.

Učiteljstvo ve, kake važnosti je tako društvo in bo gotovo vedno podpiralo take in enake inštitucije — toliko bolj, ker gre za nežno mladino.

C. kr. deželnosodni svetnik g. Grebenec pa naj nikakor ne misli, da bo z učiteljstvom komandiral ali z njim hotel pometati, mi bomo stali krepko na braniku za naše pravice in bomo vedno zahtevali to, kar nam pristoja — če bo morda gospodu Grebencu všeč ali ne.

Hrvaško učiteljstvo.

Savez hrvatskih učiteljskih društava ima dne 17. t. m. v Zagrebu svojo XXXIII. glavno skupščino.

Poleg običajnih točk je na dnevnem redu predavanje ravn. učitelja Josipa Biničkega: „Kako bi prema potrebama današnjega vremena valjalo udesiti obrazovanje pučkoga učiteljstva?“ — ter predavanje dr. Paje Radosaavljevića iz eksperimentalne pedagogike in didaktike.

Hrvatski pedagoško-književni zbor ima dne 19. in 20. avgusta svojo XXXVI. glavno skupščino po običajnem dnevnem redu. Na dnevnem redu svečanostne seje pa je govor predsednika Stjepana Basarička in predavanje dr. Paje Radosaavljevića: „Podrijetlo nekijih naših pedagoških idejala i novi idejali razvića.“

Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja ima dne 17. avgusta

največja hudodelstva: laži, zavratnosti, vsakovrstna mučenja in poslednji najstrašnejši zločin, tisti umor, ne enega samega, temveč nešteto umorov, ki jih poizkušate izgovoriti z bedasim sklicevanjem na teinone paragrafe v vaših bedastih in lažnjivih knjigah, ki jih bogokletno imenujete zakone.

Vi pravite, da je to edino sredstvo, ki more pomiriti ljudstvo in zatreti revolucijo; toda to je očitno napačno. Jasno je, da morete pomiriti narod samo takrat, če ustrezete želji po najpreprostejši pravičnosti, želji, ki jo izreka vse poljedelsko prebivalstvo Rusije, namreč želji po odpravljenju zasebne zemljiške posesti; samo takrat, če te posesti ne boste več potrjevali in če ne boste več na raznotere načine razburjali niti kmetov niti tistih neobvladanih razjarjenih ljudi, ki so pričeli ljuto borbo proti vam.

Vi, ki sedite pri krmilu, imenujete dejanja revolucionarjev „strahote in velike zločine“. Ali oni niso storili ničesar, česar ne bi počenjali tudi vi in v neprimerljivo večjem obsegu...

Vi pravite, da morate čuvati sporočila preteklosti. In se zgledujete na dela ve-

popoldne izredno glavno skupščino, kjer govori učitelj Vjekoslav K o š č e v i ć „O principima i idejama, po kojima su mladi iz hrv. pučkoga učiteljstva složili načrt zakona za osnovno školstvo u Hrvatskoj.“

Od 15. avgusta do 15. septembra priredi to društvo v umetniškem paviljonu izložbo materiala za proučavanje dece.

Društvo hrvatskih učitelja ima dne 19. t. m. v Zagrebu veliko skupščino, kar smo pa že poročali zadnjič.

Vsa imovina, ki jo upravlja „Savez“, znaša letos 234.611 K 93 h, za 2045 K 33 h več kakor lansko leto.

Kdor se zanima za gibanje in delovanje bratskega hrvaškega učiteljstva, naj gre tiste dni v Zagreb! Ne bo mu žal!

Iz motovunškega okraja v Istri.

Severni kos motovunškega okraja je potisnjen po dolgem od reke Mirne navzgor v gore, stisnjen med sodnima okrajema bužetskim in bujskim, dokler ne doseže severnega, neširokega konca mej Kopršćine. Ves ta kos je ena sama občina — Oprtalj. Po narodnosti so izven mesta Oprtalja, ki je v resnici popolnoma laški — vsaj zavednih Slovanov ni najti v mestu — v vsej strani občini Slovenci. Z narodno zavednostjo je zopet — tožno.

Župnije Topolovec, Gradinj, Čečič nimajo javnih učilnic. Zrenj ima pa sedaj slučajno vrlega župnika, ki poučuje narod ter se žrtvuje za njegovo prosveto in gospodarsko povzdigo, pri čemer mu pomaga župnik iz Šterne, kateri kraj je že na Bujsćini. S politiko pa se poslednji noče pečati. Slučajno pa je v tej občini nekoliko inteligentnih kmetov, ki se prizadevajo, kolikor vedo in znajo, da koristijo slovenski stvari.

Deželni (občinski) učilnici v Oprtaljšćini ni drugih nego v laščini; ali na jug in na sever mesta vzdržuje „Družba sv. C. in M. za Istru“ dve dobro obiskovani hrvaški učilnici, in to v Livadah pod oprtaljsko goro ter pri sv. Luciji na ključu pred mestom. Važno je, da je družba dobila za štiri štoli izvrstne učne osebe. — V Livadah sta nastavljeni vrli Istran Nežić in soproga, pri sv. Luciji pa Zagrebčanka Glaser. Učni uspehi so izvrstni na vseh treh razredih. Pa tudi narod je tu postal jako samosvesten, kar je pripravljen prvi korak do osamosvojenja. Okolo Livad te pozdravlja vsakdo, mlad ali star, znan ali neznan s prijazno donečim slovenskim pozdravom ter ne dobiš ne plahih, ne prevzetnih ljudi, kakor podrugod. Tudi obliča so tako čisto slovenskega plemena, da se ti zdi, da bi stal kje ob kamniški Bistrici ali ob Savinji. Deco vzgajajo že roditelji, nadaljujejo in uče jo učitelji.

Koliko pa je naše dece, naj priča ta-le slučaj: K procesiji sv. Rešnjega Telesa je dala tolikorazredna oprtaljska štola z Legino štola v Livadah vred 37 otrok, obe naši učilnici pa 205 otrok. Z a v s e t e n a m n e p r i v o š č i j o n i t i e n e g a r a z r e d a . T u k a j s i

likih mož v minulih časih. Tudi oni imajo svoja sporočila preteklih dob, že pred francosko revolucijo, in kar se tiče velikih mož; posnemati vzore, mučenike, ki so umrli za resnico in za pravico, saj nimajo drugega sredstva kakor vi!

Če je torej razlika med vami, je le ta, da hočete vi, naj ostane vse po starem, kakor je bilo in kakor je, dočim žele oni izpremembe. In s tem, da menijo, da ne more vse ostati vedno tako, kakor je, bi trdili prav bolj od vas, če se ne bi bili od vas naučili te čudne in pogubonosne zmote, češ, da bi mogla peščica ljudi poznati obliko življenja, primerno za vso bodočnost in za vse človeštvo, in da bi se dala ta oblika doseči s silo.

Če je razlika med vami, gotovo ni v prilog v a m , temveč n j i m . Omiljajoče dejstvo je pri njih najprej to, da vrše svoje zločine z osebno nevarnostjo, ki je mnogo večja od vaše, a tveganje in nevarnost opravičuje marsikaj v obeh mladine, ki je dovzetna za vtiske. Potem to, da so njih velika večina čisto mladi ljudje, ki je zanje skoraj naravno, da blodijo v stran od prave poti, dočim ste vi največ možje zrelejših let, stari ljudje, ki bi bilo naravno, da bi izkazovali zapeljanim mirno

oglejmo, kako je družba, sv. C. in M. nehoti podpornica gospodarskega napredka: V šolskih zgradbah, tako v Livadah kakor pri sv. Luciji, uradujeta tudi posojilnici. In kdo je uradnik? — Tam nadučitelj Nežić, tu učiteljica Glaser. Obe posojilnici v resnici lepu napredujeta ter sta ustanovljeni na pravem mestu in v resnični potrebi.

Za šolstvo čeških manjšin.

V Pragi se je vršila dne 9. t. m. veličanska manifestacija za pravice čeških manjšin. zlasti za češko šolstvo v takih krajih.

Iz Kraljevih Vinohradov se je pomikal nedogleden izprevod po mestu na streški otok, kjer sta bila dva shoda, ki sta se oba bavila s šolskimi in drugimi zahtevami čeških manjšin. V izprevodu so nesli tudi črno zastavo z rdečim kelihom. Ko je policija zagledala to husitsko zastavo, jo je na Vaclavskem namesti poizkusila zapleniti. Toda nastal je vihar in tisoč palic se je dvignilo na policijo, ki je morala opustiti svoj namen in se umakniti.

Socialni demokrati so priredili svoj izprevod po mestu in priredili tudi dva shoda. Tu so se odločno zavzeli za pravice čeških manjšin zlasti za šolstvo, obenem pa so govorili tudi za splošno in enako volilno pravico v deželni zbor in občinske zastope.

Tako nastopa ves češki narod, kadar gre za pravice ljudstva in šolstva!

Zavezina skupščina.

Kdor se udeleži letošnje Zavezine skupščine v Gorici in želi stanovanja, naj do 4. septembra naznani po dopisnici na naslov: I g n . K r i ž m a n , n a d u č i t e l j , D o r n b e r g p r i G o r i c i . — I s t o t a m n a j s e p r i j a v i u d e l e ž b a k b a n k e t u .

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. t. m. v Gornjem gradu.

Predsednik tov. Kele je, pozdravivši navzočnike, klical k složnosti, k skupnemu delovanju, ki se mora kazati tudi na zunaj. Omenjal je žalostni pojav pri ustanovnem shodu društva za varstvo mladine, kjer se je učiteljstvo v kljub velikem številu popolnoma preziralo. (Glej dotični članek!) Bodimo tudi znanprej solidarni.

Spominjal se je bivše naše večletne priljubljene tovarišice L e j e , ki se je ponesrečila in umrla tragične smrti. V znak sožalja so zborovalci in zborovalke vstali.

Ravnatoku tudi, ko je omenjal, da je našemu dragemu tovarišu Praprotniku umrla hčerka Vida.

Nato je predsednik pozdravil novo imenovanega učitelja v Bočni, tovariša Zemljčiča Branka, ki je letos dovršil študije.

Pređen se je prešlo na dnevni red, se je oglašil k besedi tovariš T e r č a k . Omenjal je, da je šef c. kr. sodišča povabil na ustanovni skod društva za varstvo mladine tudi učiteljstvo. To se je, upoštevajoč veliko važnost takega društva, z veseljem odzvalo vabilu in je prišlo v primerno velikem številu. Na shodu pa smo bili popolnoma prezirani, akoravno je

prizanesljivost. Naposled priča njim v prilog in v izgovor to, da — kakorkoli so njih umori ostudni — vendar niso toli hladnokrvni in dosledno grozoviti kakor vaše Šlisselburške trdnjave, vaša prognanstva, vaša vešala, vaše streljanje.

Tako ni mogoče živeti. Vsaj jaz nočem in ne zmorem takšnega življenja.

To je vzrok, da pišem te stvari in da jih bom tudi objavil, koder jih bom mogel, t a k o p o R u s i j i k a k o r p o i n o z e m s t v u — ker želim, da se zgodi to ali ono; ali da neha to miloveško početje, ali pa da se razodene moja zveza z njim in da me vržejo v ječo, kjer se utegnem jasno zavesti, da se te grozote ne gode zaradi mene; ali še bolje — tako dobro, da skoraj ne smem sanjati o toliki sreči — bi bilo, da me oblečejo v vrečo in me pokrijejo s kučmo — kakor teh dvanajstero kmetov — in mi odmaknejo klop, pa si nato jaz sam s svojo lastno težo zategnem dobro namazano zanjko okrog starega grla.

pri vzgoji mladine učitelj n a j v a ž n e j š i č i n i t e l j . N a š p r i l j u b l j e n i p r e d s e d n i k t o v . K e l e p a j e k o r e n i t o n a s t o p i l , i n m i s m o z a n j i m . P r e d l a g a , d a s e n a s t o p p r e d s e d n i k o v o d o b r i i n s e m u i z r e č e n a n a s t o p u p r i z n a n j e .

Z burnim odobravanjem se je izrekla s o g l a s n o z a u p n i c a p r e d s e d n i k u K e l e u , o g o r č e n j e p a n a d p r i s t r a n s k i m p o s t o p a n j e m c . k r . d e ž e l n o s o d n e g a s v e t n i k a g o s p o d a G r e b e n c a .

Učiteljstvo bo sicer tendence društva za varstvo in oskrb mladine podpiralo, ker ve ločiti podpore potrebno stvarnost društva od osebne pristranosti.

Po prečitaniu zapisnika zadnjega zborovanja so se prečitali dopisi in se je pri vsakem dopisu razgovarjalo o njegovi vsebini in se je potrebno ukrenilo.

a) Ravnatelja M. J. Nerata zahvala za od društva poslano sožalnico povodom smrti njegovega sina.

b) „Zaveza“ glede potovanja v Prago.

c) „Zaveza“ zaradi spomenika Jana Lega. Soglasno se sklone prispevati 10 K.

č) „Zveza“ zaradi predloga glede izboljšanja plač itd.

Uradna konferenca je sprejela tozadevni predlog, ravnatoku je bil sprejet pri okrajnem šol. svetu.

d) „Zveza“ glede pevk, pevcev in glasbenikov.

Poli sta krožili med zborovanjem in se je podpisalo lepo število

e) „Narodna založba“ v Celju poziva k pristopu.

Razdelile so se dotične tiskovine.

f) „Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ vabi k pristopu.

Soglasno se sklone pristop.

O s l a v l j e n j u d r u š t v e n e d v a j s e t l e t n i c e j e p o r o č a l t o v . Š i j a n e c .

Dvajsetletnica se je vkljub neprilikam in težkočam primeroma sijajno vršila. Koncert se je tudi gmotno obnesel in se je čisti dohodek nakazal društveni blagajnici. Veselilo je zlasti tuokrajno učiteljstvo, da so dragi nam sosedji, vrli Salešćani nas počastili v tako lepem številu. Pri prvi priliki jim vrnemo obisk in prihitimo v njih krog.

Ko je poročevalec končal s poročilom, se je predsednik zahvalil za trud njemu in pa vsemu odseku, zlasti še gospicama Ježovnikovi in Hrovatovi.

Potem je bilo na vrsti predavanje: T u d i p r i p o u k u v t e l o v a d b i s e j e o z i r a t i n a p r a k t i č n o s t v ž i v l j e n j u .

Tovariš Burdian je temeljito in živahno razpravljal dano si nalogo, in je želeli, da govornik svoj referat priobči; zakaj mnogo zdravih nazorov in precej klenih zrn smo slišali v njegovih besedah.

D e l e g a t o m z a „Zavezino“ zborovanje v Gorici so se izbrali: tovarišica Franica Hrovatova, tovariš Ivan Kele in namestnikom pa tovariš Ivan Pušenjak.

Nato so si ogledali navzočniki praktično učilo svjetozor, ki ga je izumil hrvaški kolega Binički. Razkazal ga je tov. Šijanec, ki e omenil, da dobi od vsakega po „Zvezi“ n a r o č e n e g a k o m a d a „Zveza“ določene odstotke, od katerih odstopi 90 vinarjev dotičnemu okrajnemu društvu, katerega član je naročnik.

Zborovalci so se čudili praktičnosti svjetozora in pa njegovi nizki ceni — 20 K. Najbrž si naroče vse šole v okraju to učilo.*

P r i s l u č a j n o s t i h s e j e š e n a b i r a l o z a H a f t p f l i c h t v e r s i c h e r u n g o d o n i h , k i n i s o ž e p l a č a l i . P r i s t o p i l i s m o ž e p r e d p o l l e t o m t e j n a p r a v i .

Nato je predsednik želel vsem vesele in prijetne počitnice ter zaključil zborovanje.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo ob lepi udeležbi dne 23. julija na Gomilskem. Društvo sta na novo pristopila dva člana, in sicer gđc. Zmrzlikarjeva iz Letuša in gđc. Stupanova iz St. Jurja. Prečita se dopis „Zveza“ zaradi ustanovitve učiteljskega pevškega zbora in orkestra. Vsi oni, ki so pripravljeni sodelovati pri pevskem zboru, oziroma pri orkestru, naj se oglašijo do prihodnjega zborovanja. Za glavno skupščino „Zaveza“ sta bila izvoljena kot delegata gđc. Kolškova in tov. Kramar ml., namestnikom pa tov. Senica in gđc. Zmrzlikarjeva. Tov. predsednik poziva vse tovariše, da poročajo pri prihodnjem zborovanju o izvenšolskem delovanju v letošnjem šolskem letu. Blagajnikovo poročilo se vzame na znanje ter se mu podeli absolutorij. Po zborovanju je predaval tov. Jakše s pomočjo skioptikona o potovanju do severnega večnega ledu. Omeniti moramo, da sta se udeležila tega zborovanja tudi naš častni član tov. Fr. Vidic, nadučitelj v pokoju, ter njegov sin g. dr. Vidic z Dunaja.

Srednješolski vestnik.

* * * O s e b n e v e s t i . V p o k o j e n j e g . c e s . s v e t n i k I v . F r a n k a , p r o f e s o r r i s a n j a n a l j u b l j a n s k i r e a k i . N a l j u b l j a n s k i r e a k i j e i m e n o v a n d e f i n i t i v n i m p r o f e s o r j e m d r . S v o b o d a , n a g i m n a z i j o v K o č e v j u p r i d e p r o f . D e a c o . S t a l n o s e n a m e s t i n a l j u b l j a n s k i r e a k i p r o f e s o r F r i d e r i k J u v a n č i č . — U r a d n i l i s t p o r o č a : „ P r o f e s o r i n

* Glede svjetozora daje nadaljne podatke tovariš Ig. Šijanec v Gornjem gradu. Obrnite se nanj!

vodja dosedanje nemške filijalke prve državne gimnazije v Ljubljani Aleksander Puseko je imenovan za ravnatelja te gimnazije z nemškim učnim jezikom. — Vadniški učitelj, okrajni šolski nadzornik na pripravnici v Kopru, Henrik Dominko, je pomaknjen v IX. činovni razred. — G. Kajetan Stranetzky, doslej suplent na idrijski realki, je imenovan za pravega učitelja matematike in prirodoslovja na istem zavodu. — Profesor na umetno-obrtni strokovni štoli v Ljubljani, Josip Vesel, je pomaknjen v VIII. čin. razred.

* * * R e f o r m a s r e d n j i h š o l . V n a j k r a j š e m č a s u n a p r a v i n a u č n i m i n i s t e r g l e d e r e f o r m e s r e d n j i h š o l z o p e t v e l e v a ž e n k o r a k . P o p o l n i u č n i n a č r t z a 8 r a z r e d n e r e a l n e g i m n a z i j e j e ž e i z g o t o v l j e n t e r s e k m a l u p r i o č i . I s t o t a k j e z a r e f o r m e r e a l n e g i m n a z i j e (č e t r t i t i p s r e d n j i h š o l) ž e i z d e l a n o k v i r z a r a z d e l i t e u č n i h p r e d m e t o v .

Književnost in umetnost.

Slovenskemu narodu! — Spoznavaj se sam! — Ponatisk iz „Nove Dobe“. — Cena 30 h. — Ljubljana 1908. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. — Naroča se najmanj po 10 izvodov pri g. Iv. Hitru, uradniku mestne hranilnice v Ljubljani. — Pod naslovoma, ki ju ima ta brošurica, je izšlo l. 1905. v „Domovini“ več člankov, ki so se nato l. 1907. iznova objavili v „Novi Dobi“, izpopolnjeni v statistiki glede srednjih šol. Brošurica ima namen, obrniti pozornost slovenskih olikanih krogov na naše slovenske razmere v celoti, in sicer v prvi vrsti v šolstvu, ter na veljavo našega jezika v javnem življenju sploh. Želimo, da bi delce imelo vsaj nekaj uspeha, dramilo rojake, jih pripravilo do temeljitega spoznavanja splošnega položaja našega naroda ter jih na podlagi tega navdušilo za razumno in vztrajno delo.

Zvonček prinaša v 8. številki to-le lepo vsebino: 1. Cesarjev dan. Janko Žirovnik. Pesem. — 2. Slavnostni govor. Janko Žirovnik. Predavanje. — 3. Vrabeč in papiga. Polenčan. Basen. — 4. Poklanjanje slovenskih dežel presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. ob Njegovi šestdesetletnici. Janko Žirovnik. Pesmi s podobo v barvotisku. — 5. Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 6. Ob demantnem jubileju. Učitelj Silvester. Pesem. — 7. Cesar Franc Jožef I. Podoba v barvotisku. — 8. Cesarjev jubilej. Vzporod. — 9. Poleti. Borisov. Pesem. — 10. Kako se ubranimo jetike. L. O. Poučni spis. — 11. Radekega veteran. Podoba v barvotisku. — 12. Njegovemu apost. Veličanstvu Francu Jožefu I. k 60 letnemu jubileju. Fran. Žgur. Pesem. — Zakaj nima drevje kralja? Janko Polák. Basen. — 14. Zašumela v vetru je poljana. Borisov. Pesem. — 15. Pouk in zabava. Franc Jožef I. Fr. K. Schneider. Uglasbena pesem. — [Zastavica v podobah. Fr. Rojec. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Ta številka je nekaka jubilejska izdaja, iz katere lahko dobi vsakdo kaj primerneza za eventualno prireditve jubilejske slavnosti.

Pesmi Jesenka-Doksova. Leta 1905. so izšle te ljubke pesmi pesnika Jesenka, ki mu je bilo vodilo načelo: Kar mi je v srečo, to mi bodi v besedi! — Žal, da ta lepa knjiga še ni razširjena med slovenskim svetom. Gospod Ivan Bonafč, knjigovez v Ljubljani, bo sedaj začel knjige razpošiljati cenjenim domoljubom na ogled. — Čisti dobiček, ki ga prinese prodaja Jesenkovih pesmi, je namenjen njegovi osiroteli mnogoštevilni rodovini. (Jesenka je ostavil 7 nedoletnih otrok.) Cena elegantno vezanemu izvodu je samo 3 K, s pošto 20 h več. Knjigo je dobiti v vsaki slovenski knjigotržnici. — Kdor prejme knjigo, naj je nihče ne vrne, temveč naj pošlje zanj malenkostni znesek.

Dobra gospodinja. Spisala Minka Govekarjeva. V Ljubljani 1908. Založil L. Schwentner. Cena v platno vezani knjigi 2 K 80 h, s pošto 3 K. Str. 225. — Gospa Govekarjeva je napisala knjigo, kakršne še nismo imeli, ki pa je tudi za nas potrebna. Že naslov pove, da je knjiga v prvi vrsti namenjena slovenskim gospodinjam. No, mnogoteri ne bo škodilo, ako se nekatera poglavja nauči na pamet. Knjiga govori o vsem, česar je treba umni in previdni gospodinji, da res podpira hiši tri ogle. Knjigo najtoleje priporočamo.

Brodkovski odvetnik. Slika iz sedanjega življenja moravskega. Češki spisal Vaclav Beneš-Sumavský. poslovenil Avgust Petrič. V Ljubljani 1908. „Narodna založba.“ — Cena 1 K 40 h, s pošto 1 K 60 h. — Ta znamenita povest Beneša-Sumavskega si brez dvoma tudi pri nas pridobi velik krog čitateljstva. Povest je primerna zlasti za javne knjižnice.

Iz življenja našega cesarja. Povodom šestdesetletnice vladarstva cesarja Franca Jožefa I. sestavil in izdal Anton Kosi. Založil izdajatelj. Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. O svojem delu piše A. Kosi sam: Ni to suhoparna biografija našega vladarja, tudi ne obširno popisovanje raznih vojsk, pač pa kitica zanimivih in mičnih dogodkov iz življenja presvetlega jubilara. Pisatelj je uporabil v tem oziru vse vire, ki so mu bili na razpolago ter posnel iz njih samo to, kar v resnici zanima

mladino. — V slučaju, da boste povodom 60 letnice presvetlega vladarja delili med mladino vaše šole knjižice, bi prosil, da se blage volje ozrete tudi na mojo ponudbo. — Cena 1 izvodu 24 h, 50 izvodov stane 9 K, 100 izvodov 16 K. — Eventualni čisti dohodek je namenjen Učiteljskem konviktu v Ljubljani.

Pesmarica. Spominska knjižica za mladino. — Jos. Mešiček, nadučitelj v Sevnici, je izdal in založil novo „Pesmarico“ kot spominsko knjižico za mladino. V začetku je kaj primeren nagovor v slovo šolo zapuščajočim učencem, potem pa je zbranih nad 100 mičnih pesem, ki jih popevajo po naših šolah. Zada je tudi nekaj nabožnih, med njimi par priljubljenih Marijinih pesmi. Ta pesmarica se bo naši mladini hitro prikupila, zlasti bo dobro služila kot darilo otrokom, ki izstopijo iz šole. Zatorej, tovariši, sezite po nji, pripravljajte jo v nakup krajnim šolskim svetom in staršem. Cena je nizka. Lepo vezana v platno stane 70 vin., v lepenko s platnenim hrbtom 55 v. Ako se naroči več izvodov, da izdajatelj na vsakih 10 po 1 izvod brezplačno. Natisnilo je delo „Učit. tiskarna“ v Ljubljani.

Slovenske pesmi na izprehodu po Italiji. Pred menoj leži mesečnih Poesie, ki izhaja v Milanu že 4. leto, in sicer pod vodstvom F. T. Marinettija, ki ga nazivljejo italijansko-francoskega poeta. Izmed njegovih del se odlikuje zlasti: La conquiete des Etoiles. V le-tem slika pisatelj s čudovito posebljenostjo ponočno nevihto na morju. Ničmanj odlična, ničmanj imenitna pa ni veličastna žalogra: Destruction, ki razvija najpesimističnejše ideje. Kar je pa F. T. Marinettiju otvorilo čarobno pot do slave, ki mu je splelo cvetoč lovnikov venec, je: Le Roi Bombauee. F. T. Marinetti je orjak na literarnem polju italijansko-francoskega podnebnja in kot tak odpira skrivnostne predale „Poesie“ le pesnikom-pisateljem, ki so v istini božali boginjo umetnosti. Zato je pripravljen z navdušenim veseljem sprejeti v Rassegno Internazionale tudi umotvore neromanskega pokoljenja. Krasna knjiga — opremljena z nepristranskim geslom „Rassegna Internazionale“ prinaša izvrne nemške pesmi in zastopa vse romanske jezike. — Pač umestno in koristno bi bilo, ako bi poganjala slična knjižica tudi med slovanskimi narodi ter bi tudi pri nas polgali posamezni umetniki slovanskega plemena lastne umotvore v ličen venec. Le-to bi znatno pripomoglo k tesnejši zvezi vsega Slovanstva ter nas družilo v jači bratski slogi in vdanosti, ker bi imeli temeljitejšo in praktičnejšo priložnost spoznavati se duševno med seboj nego jo imamo doslej. Izvirna pesem bi nas seznanjala preprostejše s sorodnim narodom, kakor nas utegne prevod, bodi le-ta tudi najblaglasnejši. Prvi površen pogled, s katerim bi prebrili mi Slovenci poljsko, češko in katersobidno slovansko pesem ali pa Poljaki, Čehi i. dr. našo — bi nas seveda takoj in vseh ne prevladal, toda polagoma bi se nas polasčalo zanimanje, krvno sorodstvo bi zbuhalo krepkejšo pozornost, in preden bi izšel 15. zvezek podobne knjige, bi že napol umel ruščino, bolgarsčino itd., ako bi se tudi nikoli prej ne učil teh jezikov. Enake misli se mi porajajo vsekdar, kadarkoli brskam po italijanskem mesečniku z njega španskimi romancami, francoskimi odami, italijanskimi kancunami in romanskimi madrigali. S čimer pa nameravam danes razveseliti prijazne čitatelje, je pojav dejstvo, da je prinesla junjska „Poesia“ pod naslovom „Poesie slovene“ tri slovanske pesmi, ki so mojstrske slike zdravega čuvstvovanja naših milih pesnikov. Helena Črnagorska, ital. kraljica, ki baje lista prav marljivo po tej Rassegna Internazionale, je torej začela vsaj daljni odjek neke ji sorodne narodnosti. Goriomenjene pesmi je milodoneče in jako ubrano prevel v italijanščino šolski vodja na škedenjski šoli, Alojzij Križan, ki pesni italijanski pod prevedenim imenom svojega prijimka Luigi Crociato. Izbral si je Prešernovo: Zvezdogledom; Aleksandrovo: Urok; Zupančičevo: Meni se hoče. Ako bi tudi prevod ne bil najboljši, smo poetu Crociatu hvaležni za preblagi namen, s katerim nam je opomogel, da začujejo tudi Romani, s kakšnimi plodovi obdarja slov. muza svoje privržence. Koliko iskrenejše mu smemo pa seči v dlan, ker je prevod izvrsten, tako da bi ga težko kateri drugi zamogel prekosit v blagovčnosti in fini stilistiki. Poetu se pač pozna, da je vajan blaglasni zvonki muziki ital. poetov. Ob čitanju teh verzov je čitatelj nehotе vgreznjen takoj v živo pozobjo, da se mu dozdeva videti in slišati pred seboj očaka naših pesnikov: Prešerna in njegova učena Murna in Zupančiča. Tako uglajen in pristen je prevod in tako temeljito so posneti motivi, da se čitatelj težko zaveda imitacije, marveč je prijetno uglobljen v ugodno duševno razpoloženje. Gospod Luigi Križan pa obeta z gotovostjo, da spiše v italijanščini popolno slovansko antologijo, kar bo marsikoga izmed nas brzkone prijetno navdajalo, zlasti ker se mu po teh treh pesmih pozna neprisljenost v prevodu, kakor da poet daje duška samo lastnim čuvstvom ob ubiranju izvornih pesmi. Škedenjka.

Slovensko gledališče v Trstu. Za predstoječo sezono prevzame „Dramatično društvo“ v Trstu od „Tržaške posojilnice in hranilnice“ gledališko dvorano v „Narodnem domu“ v izključni najem, tako da bo „Dramatično društvo“ v bodoče svobodno razpolagalo z gledališkimi prostori, kar bo gotovo

važen faktor za nadaljni razvoj slovenskega gledališča v Trstu. Intendanca je angaževala za prihodnjo sezono doslej 14 oseb, 8 igrancev in 6 igralk, ki so večinoma izšli iz domače gledališke šole. Z ljubljanskega gledališča sta angaževana samo Verovšek in Danilova.

Kulturno delo.

+ **Prosveta** je ustanovila novo ljudsko knjižnico v Dobljih pri Črnomlju. Prav je tako! Le krepko in možato naprej! S prosveto k svobodi!

+ **Prosveta** ustanovi danes zvečer v Novem mestu svojo podružnico. Le vedno naprej: s prosveto k svobodi!

+ **Za slovenjebistriški in konjiški okraj** se je ustanovil dne 3. t. m. odtok „Prosvete“. Predsednik mu je g. abit. Ljudjevit Mlaker.

+ **Sokolska statistika.** Po najnovjših podatkih je med slovanskimi narodi razširjeno sokolstvo, kakor sledi: Poljaki na Poznanjskem imajo 152 sokolskih društev s 7000 člani, v Galiciji 150 društev z 20.000 člani. Slovenci imajo 37 sokolskih društev s 3932 člani, Hrvatji 50 društev s 6300 člani, Bolgari 40 društev z 2800 člani. Razentega so v Galiciji tri sokolska maloruska društva. Češko sokolstvo šteje v Češki, Moravski, Šleziji in Nižji Avstriji 800 društev s 75.000 člani.

+ **Novo podružnico družbe sv. Cirila in Metoda** so ustanovili za Trebnje in okolico na Dolenjskem.

+ **V VII. seji ožjega odbora** dne 13. mal. srpana se je obravnavalo poročilo o nadzorovanju družbinih šolskih vrtecev. Marljivo oskrbovani vrtece v Škedenju pri Trstu ne zadostuje, ker ima prostora samo za 40 otrok, a sprejeti bi mu jih bilo preko stotine; zato bo škedenjski podružnici naloga, da poskrbi vrtecu za večji prostor, družba pa se zaveže, da bo plačevala vrtnarico. Šolski knjižnici pri Sv. Jakobu v Trstu se je določila stalna letna pripomoč. „Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ je odgovorilo. Odobril se je predlog, da se izdajo podobne slov. apostolov sv. Cirila in Metoda in drugih slovanskih veljakov v taki obliki, da bodo prikladne za razdelitev med šolsko mladino. Družba je nabavila več tisoč odtiskov slik sv. Cirila in Metoda s sprejemnic. Nadejati se je, da dobe odjemalcev posebno med šolskimi učenci, ki bodo s temi odtiski okrašali prvo stran svojih knjig.

+ **Vsaka podružnica družbe sv. Cirila in Metoda** bi lahko napravila na leto dve veselici, eno v zimskem, drugo v poletnem času. Po mnogih krajih se prireda veselice, ne da bi jim dali kake posebne narodne tendence. V vsakem takem slučaju naj stopi družba sv. Cirila in Metoda v ospredje: „Družbi sv. Cirila in Metoda v procvit, moč in rast!“

+ **Razglednic družbe sv. Cirila in Metoda** se je v mesecu juliju malo prodalo. Rodoljubi, prosimo vas, storite svojo dolžnost ter segajte le po družbinih razglednicah. Povsod zahtevajte naših razglednic. Cestite člane podružnice prosimo vljudno, da pridno agitujejo za prodajo razglednic.

+ **Na praški razstavi** je velik nabiralnik, ki drži 2 milijona vinarjev. Dosedaj se je nabralo vanj že krog 300.000 samih novčičev do 2 vinarja. Nabrani denar se porabi za češko šolstvo v nemškem delu češke kraljevine. Čehi porabijo vsako priliko, da nabirajo za svojo „Osrednjo Matico Šolsko“, ki ima nad 800.000 K dohodkov na leto. Kako neznatna je naša navdušenost in poštvovalnost v primeri s češko.

+ **Dijaški odsek** za oskrbo ljudske knjižnice v Smarjah na Goriškem prosi cenj. rodoljube, naj bi podpirali snujočo se knjižnico v prid narodove prosvete z darovanjem knjig ali pa z denarnimi prispevki. Naj jim bo izrečena tem potom najpresrečnejša hvala.

Politiški pregled.

* **Delegacije** bodo sklicane najbrže dne 25. septembra v Budimpešti.

* **Lahi v Istri** se prav živo pripravljajo na bližnje deželnozborske volitve. Ustanovili so osrednji odbor, ki bo vodil volitve. Obračajo se zlasti proti nameri Slovencev in Hrvatov: postaviti kandidata tudi v takozvanih laških volilnih okrajih. Lahi so složni, liberalci in klerikali vsi so obrnjeni proti Slovanom. Znamenje, da naj bo tako tudi pri Slovanih.

* **Nižjeavstrijski deželni zbor** je razpuščen. — Nove volitve se bodo vršile od 26. oktobra do 12. novembra t. l. Koncem leta se zbor snide na kratko zasedanje, da se konstituira in odobri proračunski provizorij za 1909. leto.

* **Koroški deželni zbor** bo sklican na dan 14. septembra ter bo zboroval do konca oktobra, nakar bo razpuščen.

* **Štajersko prebivalstvo leta 1907.** je šlo, kolikor je mogoče dognati na podlagi preseljevalnega koeficienta, 1.415.620 duš; Kranjska je štela 518.956 duš, Primorska 810.903 in Koroška 374.923 duš. Vsa avstrijska državna polovica 27.725.649 duš.

* **Deželni zbor goriški** bo sklican 20. septembra. Slovenski goriški klerikali ne ma-

rajo zblizanja s slovanskimi naprednimi poslanci.

* **Kranjski deželni zbor** bo sklican baje šele koncem decembra meseca t. l., a le za par dni, da reši deželni proračun za prihodnje leto. Nam se ta ukrep vlade zdi jako čuden in povsem neumesten. V resnici je dve leti ni zboroval kranjski deželni zbor, saj tistih dveh letošjih sej zaradi daželne volilne reforme vendar ne moremo smatrati kot zasedanje. Že dve leti leže nerešene sila nujne, kričeče važne in za razne stanove, zavode, za občine i. dr. uprav vitalne prošnje. Deželni odbor pašuje in vlada povsem absolutistiško. Nihče ga ne nadzira, nihče ne priganja, nego dela, kar hoče in ne dela, kar ni všeč temu ali onemu odborniku. Seveda odloča pri vsem strankarstvo. Pet mož ima ves blagor dežele v žepu brez vsake kontrole. To so pravcate turške razmere v naši deželi, a vendar vse časopise molči. Kvečjemu čitaš kakšne osebne zbadljaje, a za interese dežele, občin, deželnih zavodov i. dr. se ne meni živ krst. Načrt volilne deželne reforme je že davno sklenjen, a dopolnilne volitve se bodo vršile vendarle šele meseca novembra! Ne mudi se ministrstvu, ne mudi se deželni vladi, ne mudi se nikomur. Pri tem pa vse propada, usiha in poginja. Mrtvilo vsepovsod! Nič se ne gane, vse stoji, ničesar se ne more zidati, podpore se ne izplačujejo itd., a deželni zbor se snide le za par uric koncem leta! Zares mnogo gnilega je v tej državi danski.

* **Gibanje Nemcev v Galiciji in Bukovini.** Poljakom sovražni poznanjski in berlinski listi poročajo, da se gališki Nemci v zadnjem času začinjajo živahno gibati. „Zveza krščanskih Nemcev“, ki šteje že 80 podružnic, je začela te dni delo na gospodarskem polju, da loči gališke Nemce od Poljakov. V zadnjem času so bile tudi ustanovljene nemške posojilnice in hranilnice v Brigidnu, Novem Sonču in Knihinju pri Stanislavovu. „Zveza kršč. Nemcev“ namerava tudi ustanovljati šole in čitalnice v nemških naselbinah. V ta namen so se ustanovile že podružnice „Schulvereina“ v nekaterih galiških mestih. — Tudi v Bukovini so se začeli Nemci gibati. Pred desetimi leti se je tam ustanovilo nemško društvo, ki ima sedaj že 32 podružnic s 5500 člani.

* **Ogrski Sloveni** prebivajo kompaktno v županiji železni, zaladski in šomodski. Sosebi so jim na severu in zapadu Nemci, na vzhodu Ogrji, le na jugu se dotikajo Hrvatov in štajerskih Slovencev. Najzanimivejši pri vsem je pač to, da njih število raste, ker so se pomnožili za kakih 3000 duš od l. 1890.—1900. Tako je torej v teh treh županijah preko 64.000 Slovencev. — Raztreseni so potem še v raznih drugih stolicah Ogrske; precej jih je na Reki in preko 6000 v Zagrebu.

* **Volilna reforma na Ogrskem.** V Kossuthovem glasilu „Budapest“ piše državni poslanec Burdyan, da je sedaj gotova stvar, da se zgradi novi volilni zakon na temelju pluralnega sistema, ker bi sicer madjarstvu ne bila zagotovljena vodilna vloga. Po uspehih ministrskega sveta se predložitev volilne reforme zopet znatno zavleče.

* **Madjari o hrvaško-srbski koaliciji.** „Az Ujsag“ piše glede vesti, da hrvaško-srbska koalicija kmalu razpade: Škodoželjno razglašča Hrvatom nenaklonjeno časopisje, da se Supilo in Zagorac pobijata, in iz tega boja pričakujejo, da bo končno izšel mirovni angel, ki bo rešil hrvaško-madjarški konflikt. Toda to smo tudi pri nas doživeti, da se je ljudska stranka pretepala z neodvisno stranko, in vendar je ostala koalicija skupaj do današnjega dne. Tako se zgodi tudi s hrvaško-srbsko koalicijo. Naj vlada prepri. niti Zagorac niti Supilo ne izstopi iz koalicije, temveč bo hrvaško-srbska koalicija svoje funkcije tudi nadalje držala skupaj.

* **Razmerje med Nemčijo in Rusijo.** Nemškemu cesarju dela mnogo skrbi, ker se je začela Rusija zaradi prijateljstva z Anglijo Nemčiji očitno odtujevati. Nedavno je imel cesar Viljem razgovor z ruskim poslanikom v Berlinu. Cesar je naglašal, da je po japonski vojni nastalo med Nemčijo in Rusijo boljše razmerje, ker je Nemčija nastopala lojalno, dočim druge države, n. pr. Anglija, niso izkazovale Japoncem le platonične ljubezni. Zadnji čas pa se je razmerje med Rusijo in Nemčijo nekoliko ohladilo zaradi agresivne politike ruskega časopisja in ker delajo na to vplivni ruski politiki. Cesar je imenoval tako postopanje neopravičeno, ter prosil poslanika, naj deluje na to, da rusko časopisje opusti protinemško agitacijo.

* **Ruska vlada proti grofu Tolstemu.** Zaradi Tolstovega članka „Ne morem več molčati“ so bili kaznovani vsi časopisi, ki so članek priobčili. Obenem je vlada vsem mestnim zastopom strogo prepovedala prirejati slavnosti o letošnji pisateljevi 80 letnici. Kazansko vseučilišče je nato nalašč imenovalo Tolstega za častnega člana, nakar je naučno ministrstvo opozorilo po okrožnici vsa vseučilišča, naj se ne ozirajo na to imenovanje. Kuratorju kazanskega vseučilišča je ministrstvo naročilo, naj uvede preiskavo ter dožene, kateri profesorji so sovražni vladi.

* **Turčija.** Sultan je izdal poseben irade, v katerem objavlja, da se bo držal konstitucije; vse izjemne zakone je anuliral. — Diete turških poslancev bodo znašale približno 1100 kron na mesec, člani senata bodo dobivali še enkrat toliko.

* **Bosenska svoboda** se imenitno zreali v ravnanju vlade s časopisjem. „N. Fr. Pr.“ je zadnjič objavila članeka, v katerem pravi, da bi bil sedaj primeren čas, dovoliti Bosni ustavo. Program vlade za Bosno in Hercegovino, ki se je zasnoval pred tridesetimi leti, je za one čase lahko veljal kot sijajna izjema, a časi so se izpremenili in kar je bilo nekdanj mnogo, je sedaj malo. „Neue Freie Presse“ je v snovi in obliki zmeren list. Članek, ki izide v tem časopisu, gotovo ni radikalen, kajše revolucionaren. Sarajevska „Srpska Rijec“ ga je ponatisnila v prevodu. Zato je bila konfirancirana, urednik je pa v preiskavi. Če mislijo avstrijski mogotci, da se na ta način dobiva naklonjenost ljudstva, kažejo res nenaavadno kratkovidnost.

* **Srbska skupščina** je sprejela državni proračun za leto 1908. z 79 glasovi proti 27 glasom.

* **Jezikovni poizkus pri armadi.** Po želji poveljnika ogrske deželne brambe, Klobučarja, se bo pri letošnjih velikih manevrih v okolici Vespri zapovedovalo v treh jezikih. Požunskemu in zagrebškemu voju se postavita nasproti dunajski in mešani voj. Zapovedovalo se bo nemško, madjarsko in hrvaško. General hoče s tem dokazati, da uvedba madjarskega poveljevanja ne more vplivati neugodno na enotnost armade.

Vestnik.

Srbski učitelji na Bledu. Dne 20. t. m. pridejo na povratku iz Prage srbski učitelji iz kraljevine na Bled. Vseh skupaj bo okrog 70. Srbske tovariše sprejme radovljiško učiteljsko društvo, v katerega imenu jih pozdravi predsednik imenovanega društva, tov. Andrej Grčar. — Učiteljsvo radovljiškega okraja ima v ponedeljek zaradi sprejema Srbov zadnji sestanek na Jesenicah v prostorih g. Mesarja. Sprejem bo na Dobravi ob 9. uri zjutraj. Odtod grede izletniki skozi Vintgar na Bled. Južina je pri Žumru na Vintgarju, obed pa ob 2. uri popoldne pri Sekovaniču na Bledu. Po obedu je ogled jezera in okolice. Zvečer ob 8. uri sestanek zopet pri Sekovaniču. Drugi dan je ogled Radovljice.

Naročevanje šolskih tiskovin. Slavna šol. vodstva, oziroma predsednike krajnih šol. svetov opozarjamo, da naj pri naročilih navedejo, če žele tiskovine broširane ali trdovezane. Pri naročilih na uradne kuverte in šolska izpričevala prosimo za natančen naslov, da ne bo kakšne pomote. Dalje opomnimo, kakor tudi že lansko leto, da poštnih tiskovin za šolsko uporabo ne oddajamo pod 100 komadov, ker nam sicer štetje provzroča preveč zamude časa. Šolska izpričevala in Ročne zapisnice dobe šolska vodstva kasneje, ker še niso dotiskani. V račun pa jih postavimo takoj, da ni treba pošiljati dveh računov.

Tudi „Gorica“! Seveda: Kar reče „Slovenec“, to pravi teden dni pozneje „Gorica“. To je listič, ki ga izdajajo goriški klerikali, ureja ga pa fantiček Kremzar, uboga duševna para pred Bogom in pred ljudmi. Zavihtel je tudi ta možiček palico in — glej! — neusmiljeno udaril po liberalnih učiteljih. Tako se je razvnel, da mu je nemara še kaj ušlo v hlače. Kaj šele bo, če mu jo zopet kdo prisodi za ušesa? Velik in mogočen — kakor je vsak klerikalni napihujenec — kriči goriški pismouk: „Naravno je, da mora ljudstvo, zlasti pa naša mladina, pričeti proti njej (t. j. proti „Zavezi“) najostrejši boj, kjerkoli in kadarkoli nastopa kak njen član!“ — Saperlot! Lepi časi se nam obetajo dne 6., 7. in 8. septembra v Gorici, kamor pride zborovat naša „Zaveza“! Kremzar in njegove kokoške nas bodo pozobali s kostmi vred. Zatorej se le pravočasno pokesajmo svojih grehov, zakaj naš sodni dan prihaja!

Spoštuj starost! To je lep nauk, ki ga uči naša cerkev, a njeni služabniki ga ne izvršujejo v praksi, posebno ne, če so klerikali. Tem ni nič svetega. To so pokazali tudi dne 2. t. m. v Dolini. Kakor pravi „Slovenec“, so nesramno zasmehovali tamošnjega nadučitelja tov. A. Bunca, ki deluje že trideset let za vzgojo mladine in je osivel v prosvetnem svojem delu. Takrat, ko je Bunc že delal med ljudstvom, so nekaterim sedanjim njegovim zasmehovalcem še srajce gledale skozi razklane hlače, ali jih pa še sploh bilo ni. — In taki ljudje se upajo zasramovati moža, ki je več koristnega storil kakor vsi Ravniharji in Terseglavi skupaj! Tu se vidi klerikalna morala! Toda pojмимо jo takoj, če pomislimo, da je celo klerikalen poslanec, ki ne pozna IV. božje zapovedi! Lepi ljudje to! Zmožni so vseh dejanj, ker imajo vse lastnosti, samo dobrih ne! — Tov. Bunc naj bo uverjen, da tembolj raste med razsodno množico njegov ugled in spoštovanje do njega, čimbolj ga sramote „Slovenec“ in njegovi hujskači!

Napadi na učiteljsvo se zadnji čas vedno bolj množe v klerikalnih listih. Tudi Gostinčarjeva „Naša Moč“ blati učitelje tako podlo kot poulični fakin. V zadnji številki piše tako-le: „Tržaški liberalni učitelji so sploh največja mizerija, kar jo je človek že kdaj videl. Večina od njih ima le štiri razrede ljudske univerze, potem pa skozi pripravniški razred zlezejo v koprsko učiteljsko, iz katerega pridejo še bolj trapasti kakor so šli vanj. Ne znajo

Cenovnik zastoj in poštine prosto.
Največja in najbogatejša tvorniška zaloga
priznana pravih švicarskih

Union-ur 31
52-33

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik
za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaff-
hausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlat-
nine, srebrnine in
ragocenih kamnov,
d kakor blaga od
srebra in kinasrebra

Fr. Čuden
urar in trgovec
v Ljubljani
Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

Anton Šarc
Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novo-
rojence se po meri izdeluje solidno in
najceneje. — Platno vseh širin za telesno
in posteljno perilo, namizni prti, serviete,
garniture za kavo, bele in barvaste, bri-
salke, žepni robci, brisalne rute, šifon,
širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo
na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

15 52-48 Kolodvorske ulice št. 8.

Narodna knjigarna
12 52-41

v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi,
risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi
potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu
naprednemu učitelstvu za dobavljenje vseh

knjig in časopisov ter šol-
skih in drugih potrebščin.

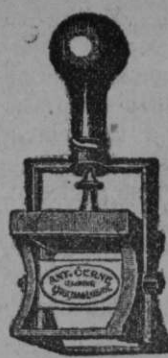
„SLAVIJA“
vzajemno zavarovalna banka
v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj
doživlja in smrti, doto otrokom, dohodke in
pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom,
profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila
proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni
kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti
škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339 88
Zavarovalnine	8.090.621-62
Izplačane škode in kapi- tali leta 1905	4.361.283-89
Rezervne in poroštvene zaloge	34.791.584-99
Pokojninski zalogi (urad- niška in zastopniška)	2.188.391-24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781-48
Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905	206.296-40
V vsem pa doslej	1.606.893-21
V letu 1905 se je premo- ženje pomnožilo za	3.004.509-80
V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	87.176.383-75

Vsa pojasnila daje 22 26-17

General. zastop banke „Slavije“
v Ljubljani,
Gospodske ulice št. 12.

Zavod za graviranje in izdelo-
vanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kav-
čuka in kovine, štambilje za
datum, vsakovrstni kliseji, mo-
50 nogrami itd. itd. 52 29

Ceniki gratis in franko.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5

blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa pod-
nebja solidno narejene pianine, klavirje
in harmonije tudi samoigralne
za gotov denar, na delna od-
plačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in

računijo najceneje. 28 52-28

Največja tvornica na jugu Avstrije

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom,
šol. vodstvom in učitelstvu svojo

veliko zalogo pisalnih
in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir
raznih vrst v vseh predpisanih veli-
kosti, pisalni in pismeni papir,
zavitke različne velikosti, veliko iz-
biri peres, držal, svinčnikov, gu-
mic, krede, črnila, barvic, ravnil,
ter vseh v to stroko spadajočih
predmetov. 14 52-50

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov.

FR. STUPICA

v Ljubljani

Marije Terezije cesta šte. 1

in Valvazorjev trg šte. 6

priporoča svojo zalogo najbolje priznanih
slamoreznic, mlatilnic, vrtil, čistilnic, stro-
jev za košnjo in obračanje sena.

Kmetovalci, ki rabijo pumpe in cevi za vodo,
vino in gnojnice, pluge in brane, peči, šte-
dilnice in poljedelsko orodje, so zagotovljeni
najbolje postrežbe. Mlekarnam se priporočajo
izvrstni posnemalniki in trpežne ročke za
prenašanje in prevažanje mleka, traverze,
železniške šine, vedno svež cement, strešna
lepenka, štorja za strope, pločevina, nagrobni
križi ter vse ključavničarsko, kovaško, klepar-
sko, stavbinsko, židarsko, tesarsko in mizarsko
orodje vedno v zalogi. (9) 26 22

Franc Kollmann

Ljubljana

na Mestnem trgu

priporoča slavnemu učitelstvu svojo

bogato zalogo

stekla, porcelana

in podob,

kakor tudi svetilk za petrolej

in elektriko. (146) 12 11

Prevzema tudi vsa steklarska dela
in zagotavlja najcenejšo postrežbo.

P. n. učitelstvu in sl. občinstvu se
priporoča

Kavarna Evropa

v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“
in vsi drugi slovenski in velika
izbira tujih časopisov. — Za točno
postrežbo in dobro pijačo je kar
najbolje preskrbljeno.

Anton Tonejc,

kavarnar.

27 26-17

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učitelstvu in dru-
gemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov,
šolskih knjig, pisalnega in risalnega
orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-
glednic itd. 17 26-17

Pišite po vzorec!

Modno blago

volneno in pralno, damsko in moško, platno,
damasti, namizni prti, brisače, blago za srajce
in vsakovrstno drugo platneno in pavlatno
blago stalnobarvni 13 26-21

= ZEFIRI =

prekrasnih modnih vzorcev za srajce, obla-
čila itd. samo dobre, preizkušene kakovosti
priporoča

Razpošiljalnica za platneno in modno blago

V. J. Havliček a bratr

Podčrbradi na Češkem.

Mnogo pohvalnic. Naročila za več nego 15 K
pošiljamo poštine prosto. Zavitek s 40 metri
pralnega blaga za 18 K franko.

Pišite po vzorec!

C. in kr. dvorni
založnik

papežev dvorni
založnik

odlikovani
lekarnar

Gabrijel Piccoli

v Ljubljani, lekarna „pri angelju“, Dunajska cesta

priporoča sledeče izkušene izdelke:

Želodčna odvajalna tinktura krepča želodec, vzbuja slast ter pospešuje prebavo in odprte
telesa 1 steklenica 20 h. — **Železnato vino** krepča malokrvne in nerovne osebe ter
bledične in slabotne otroke. Polliterska steklenica 2 K. — **Salmijakove pastile** olajšujejo
hripavost, razkrajajo sliz. 1 škatljica 20 h. — **Malinčev sok**, izboren naraven izdelek.
Pomešan z vodo da za zdrave in bolne prijetno, žejo gasišo in zdravo pijačo. 1 kg
steklenica K 1-50. — **Antirreumon** (cvet proti trganju) je najboljšo sredstvo zoper
reumatične boli. Bolni udje odrgnejo se s tem trikrat na dan. 1 steklenica 50 h.

Na razpolago je mnogo zahvalnih pisem. Ceniki se razpošiljajo brezplačno in franko.

Naročila se izvršujejo točno po povzetju. 16 26-20

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami,
prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni
in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke,
tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali
dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za
občinske urade, krajne šolske svete, učitelstvo, župnijske urade, okrajne zastope,
užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice.
— Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje
se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od
najprostejših do najfinjših. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. —
Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebšchine so brezplačno na razpolago. —
Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznana dobro blago.
Solidna in točna postrežba. 5 52-46

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v
mestu in na deželi ujiju priznana najboljši.
črni, medli 19 52-33

lak za šolske table.

Kaj podeli kavi lepo barvo
in prijeten okus?

„Zvezdna“ in

„Ciril-Methodova“

kavina primes.

Kupovalke teh izdelkov dobivajo od Prve
jugoslovanske tovarne za kavine surogate
v Ljubljani brezplačno mesečnik
„Slovenska Gospodinja“.

Fr. Burgar

Spodnja Šiška

(pri Ljubljani)

parotovarna lesnih izdel-
kov in vseh v mizarsko
stroko spadajočih del.

Izvršitev solidna, vestna in na-
tančna. Cene nizke.

11 26-22